

פרשת פינחס

צִדְקַת מִשְׁפָּחָה לַמִּתְנַחֵם – פִּינְחָס

לָכֵן אָמַר הַנְּנִי נִתֵּן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם - זוֹ מַתְנָה זוֹ ?

פרשתנו נראית כהמשך טבעי של העלילה, שהחלה בפרשת בלק. הקב"ה כמו מפצה את פינחס על מסירות הנפש שגילה בהרגו את נשיא שבט שמעון, בקנאו לה'. ויש מקום לשאול, מדוע זוכה פִּינְחָס לפרס על קנאתו? האם מדובר בתכונה חיובית, בכלל? מה מיוחד כל כך במעשהו של פִּינְחָס, שהצליח להשיב את חמתו של הקב"ה מעל בני-ישראל ולעצור את המגפה המשתוללת, שהפילה כבר עשרים וארבעה אלף חללים? ומהו בעצם הפרס העיקרי הניתן לו (מלבד הכהונה), על פי הכתוב "לָכֵן אָמַר הַנְּנִי נִתֵּן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם"? אילו מישהו היה מקבל בימינו מתנה כזו, היה עלול לשאול "מה כבר אפשר לקנות עם דרישת שלום?"

כדי לענות על השאלות הנ"ל, עלינו לשוב אל שורש הדברים, ל"קללת בלעם". בשבוע שעבר עסקנו בפנייתו הראשונה של בלק אל בלעם, באמצעות משלחת של שרים, ובבקשתו "לָכֵה נָא אֶרֶץ לִי אֶת הָעָם הַזֶּה". מעניין שכאשר הקב"ה שואל את בלעם בלילה, "מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ?", חוטא בלעם לאמת, וכמו שם בפי בלק נוסח אחר, "עֲתָה לָכֵה קְבֵה לִי אֶתוֹ". מדוע מעדיף בלעם לעשות שימוש בלשון זו דווקא? כאשר בלק שולח בפעם השנייה, משלחת מכובדת וגדולה יותר אל בלעם, כדי לשכנע אותו לבוא, גם הוא כבר מאמץ נוסח זה.

כפי שהזכרנו בפרשת בלק, נבהל מואב מהתופעה המוזרה הזו של עם ישראל, למרות שאין לו לכאורה כל סיבה לחשוש ממנו. פתאום צץ לו עם ישראל, שאינו מאמץ לו רק את הארציות, אלא הוא מחבר את התורה הרוחנית, שניתנה לו משמים, עם החומריות הארצית ומקדש אותה. אלוקי ישראל אינו עשוי מחומר, אינו מוגבל במידות, במקום ובמשקל. אצל עם ישראל, אין ריבוי של ישויות ואילילים, אלא יש אמונה באל אחד, הבורא, המניע ומסובב את הכול. למעשה, הכול קשור בכול. אחדות זו רצה בלק לשבור ולפורר, ע"י ניתוקו של עם ישראל מאלוקיו.

"עֲתָה לָכֵה קְבֵה לִי אֶתוֹ" הוא דורש מבלעם. ומהו השורש של הציווי 'קְבֵה'? מסתבר שהשורש הוא נ.ק.ב, מלשון לנקב. "לך וסדוק את השלמות הזו", מבקש בלק מבלעם, "מצא את נקודת התורפה באמצעותה ניתן לנתק בינם לבין הקב"ה". די בנקב אחד בתחתית הספינה, כדי להטביע את כולה. את הברכה הראשונה לעם ישראל, פותח בלעם בציטוט בקשתו של בלק, "לָכֵה אֶרֶץ לִי יַעֲקֹב וְלָכֵה זַעֲמָה יִשְׂרָאֵל", כאומר "גרום להם שייכשלו כדי שהקב"ה יזעם ויכעס עליהם", ואז יבוא הנתק, או לכל הפחות, ציון של היחסים ביניהם.

על משה רבינו מעידה התורה "וְלֹא קָם נְבִיא קָם עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה", ודורשים חז"ל, "בישראל לא קם, אבל באומות העולם קם. ואיזה זה? בלעם בן בעור", ויש אומרים, שאף גדול היה ממשה. הקב"ה אינו מרשה לבלעם לקלל את עם ישראל, אך שנאתו היוקדת כלפיהם, אינה מניחה לו, והציווי 'קְבֵה' שנוגד במוחו, ממשיך להדריך את מנוחתו. במקום לפגוע בהם ישירות, אפשר לפגוע בהם בעקיפין. את הנקב לא חייבים לפעור במ, אפשר לכרות בור ברשות הרבים, ולפתות אותם להפיל את עצמם לתוכו. בלעם אולי לא מודע לכך שבתורת ישראל "הבור" הוא אחד מ"ארבעה אבות נזיקין", והכורה אותו ברשות הרבים, חייב במזקי הנופל לתוכו.

בלעם נותן לבלק עצה מעשית, כיצד להכשיל אותם ולהפיל אותם בפי. עם כל הקדושה והרוחניות השורים בעם ישראל, הרי הם עדיין בגדר בשר ודם ויש בהם עדיין גם יצר, שנראה כמצוי לכאורה, תחת שליטתם. הבה נעורר את היצר שלהם כנגד יוצרים, בדרך של פיתוי מגמתי, ולכשייכשלו בכך, ימצאו עצמם כחלק מ"כוחותינו". אם נחפש את המופע הראשון בתורה, של מילה משורש נ.ק.ב, נגלה זאת בבריאת האדם, "וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם". ללא הנקבה, הזכר אינו אדם, ורק הצירוף המאחד, של איש ואישה, יכול להגיע לשלמות הקרויה אדם. לכן, גם לא ניתן להטות את המילה 'אדם' בלשון נקבה, וגם לא בלשון רבים, כי כל עניינה הוא האיחוד "בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם".

ניתן למצוא רמז ליכולתה של הנקבה בנבואתו של ירמיהו, "...נְקֵבָה תְּסוּבֵב גְּבֵר". אומנם לפי הפירוש הכוונה היא, שעם ישראל המשול לנקבה, האישה, יסובב ויחפש אחר הקב"ה, הבעל שלה. פסוק זה משמש גם כמקור למנהג הקיים בעדות שונות, שהכלה סובבת ומקיפה את החתן שבע פעמים מתחת לחופה, כדי לחזק את

הקשר ביניהם. על דרך פנימיות וחסידות, ניתן לראות בזה גילוי של כוח פנימי מיוחד המצוי ב**נקבה**, החלשה פיזית מן הגבר, אך עדיין מסוגלת להשפיע עליו, להטותו מהדרך בה הלך עד כה, ולשנות את אורחות חייו.

מה שחשוב לבדוק, זה השורש ממנו נובעת השפעתה, האם מצד הקדושה, או מצד ההפוך, חלילה. אם זה נובע מהצד ההפוך לקדושה, היא עלולה **"לסובב"** לו את הראש, לגרום לו **"להסתחרר"**, להתנתק מכל שמץ של הגיון ומחשבה ולפעול בחוסר אחריות משווע. ואכן, זה מה שעוללו בנות מואב/מדיין לבני ישראל, כשכל מטרתם מלכתחילה, היתה להביא לניתוק של עם ישראל מקונו, מהקב"ה.

על דרך הקדושה, להבדיל, יכולה האישה, שכוחותיה הרוחניים עולים ככלל, על כוחותיו של הגבר, **לסובב**, ליתר דיוק להטות, את ראשו של הבעל, אף מבלי שיחוש בכך, לכיוון הנכון, ולהעלותו על **"דרך המלך"**, מלכו של עולם. וכפי שאומרים חז"ל על יציאת מצרים, **"בזכות נשים צדקניות נגאלו, ובזכותן עתידים להיגאל"**.

ידוע שלפי פנימיות, התיקון אמור להיות בדומה. אותו שורש רוחני עליון, שכאשר מורידים אותו למטה בכוונות לא טהורות, מאפשר להרוס ולקלקל, עם אותו השורש, ניתן לרפא ולתקן, כאשר מכוונים לצד הקדושה. אותו צירוף של אותיות, שכמו בונה את הקללה והקלקול, של **"קבה"**, הוא המשמש לתיקונה. נראה כיצד משתקפים הדברים בתורה, בסיפור מעשה התיקון של **פינחס**. הנגע פושה עד כדי כך ש**"והנה איש מבני ישראל (נשיא בית אב לשמעוני) בא ויקרב אל אחיו את המדינית"**, הוא מנסה לקרב לאחיו את המדינית, להצדיק את מעשהו. הוא אינו בוש בכך, והוא עושה זאת **"לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל"**, בפרהסייה. בני ישראל, כולל משה, תשושים מהמחלה שפקדה אותם, **"והמה בכים"**. ואיפה מנסה החוטא להכשיר את ה"שרץ"? הוא עושה זאת ליד המקום המקודש לעם ישראל, **"פתח אהל מועד"**.

ואז, **"וירא פינחס בן אלעזר..."**, **פינחס** זוכה לראות את שורש הבעיה ברוחני. **"ויקם מתוך העדה"**, גם הוא בדומה, אינו **"עושה חושבים"** או בודק סיכונים. הוא עצמו נחשב כקליפת השום בעיני עצמו, וכל כולו קנאה יוקדת לכבוד הקב"ה. **"ויקח למח בידו, למח – אותיות רחס. ברחם הנשי, ששורשו העליון מצד הרחמים בהבאת חיים לעולם, נעשה שימוש מצד היפך הקדושה, להביא מות רוחני על עם ישראל. ויבא אחר איש ישראל אל הקבה"**, הוא נכנס אל השורש הפנימי של **"קבה"**, אך מצד הקדושה, הוא בא כמקנא לקב"ה (**הקבה = הקדוש ברוח הוא**). **"וידקר את שניהם"**, הוא **דוקר** בדומה לשורש **נ.ק.ב.**, **"את איש ישראל ואת האשה אל קבתה"**. הוא מנקב את האזור ה**נקבי**, הגופני הגשמי, ובכך הוא פועל ברוחני פעולה הפוכה, הוא סותם את הפירצה של בעל פעור, את הנקב הרוחני שנפער בעם ישראל. במעשהו נפעל התיקון, **"ותעצר המגפה מעל בני ישראל"**, ולא זו בלבד שהמוות פסק, אלא שבני ישראל חזרו בתשובה לאביהם שבשמיים ודבקו בו כמקודם לחטא.

האם אובדנם של עשרים וארבעה אלף איש אינו משאיר אחריו רישום, אינו מחליש ומרופף את הקשר שבין עם ישראל והקב"ה? בקשותיו של בלק ועצותיו של בלעם, מקורם בבורותם לגבי מהות הקשר שבין הקב"ה ובין עם ישראל. שהרי התורה מעידה **"כי חלק ה' עמו"**, כלומר שעם ישראל הוא **חלק בלתי נפרד** מהקב"ה. **"בנים אתם לה' אלקיכם"** – גם כאשר הבן סרח וסטה מן הדרך, עדיין אביו - **הקב"ה** - אוהב אותו, ממתין לו באורך רוח ומיחל לשובו, לעלייתו מחדש על דרך המלך. ואם אנו רואים ניתוק חלילה, אין זו אלא טעות אופטית זמנית, בראייה הגשמית של פני הדברים. ברוחני, לא תיתכן התנתקות כזו.

ולכך כמו מרמזת מתנתו של הקב"ה ל**פינחס**, שמסר את נפשו על השכנת **שְׁלוֹם הַנְּרָאָה**, בין עם ישראל ובין אלוקיו, **שְׁלוֹם מַלְשׁוֹן וְשְׁלוֹם מַלְשׁוֹן**. בשם **שְׁלוֹם** יש קדושה, בהיותו אחד משמותיו של הקב"ה. הקב"ה כמו מצהיר שהוא נותן את עצמו לעם ישראל, באמצעותו ובזכותו של **פינחס**.

דבר חסידות

כאשר הקב"ה מסביר את בחירתו באברהם אבינו ע"ה השלום ואת חיבתו הגדולה אליו, הוא מעלה את הנימוק **"כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט"**. יצוה - בדומה למילים **צוה וצוותא**, פירושו **יחבר** את בניו ואת ביתו. כלומר, שכל עמידתו של אברהם אבינו בניסיונות שנתנסה, מהשלכתו לכבשן ועד עקידת יצחק, אינה ניתנת להשוואה בהתייחס לעובדה שהוא עוסק ב"לצוות", לנפות גם את האחרים ולהברם אל הקב"ה. (מעובד על פי "היום יום" - בשם אדמו"ר הרי"צ)

שבת שלום ומבורך

ח / ח / ס / ח

אם ברצונך לקבל את הגיליון ישירות, במסרון או במייל, אנא פנה אל hhananv@gmail.com או לטלפון 0525-699-691